

© JJD, foto Selina De Maeyer

Bisschop André De Witte over hongerigen spijzen en dorstigen laven in Brazilië

Luk DE GEEST en Peter VANDEVYVERE In deze editie van *Kerkplein* focussen we op twee werken van barmhartigheid: de hongerigen spijzen en de dorstigen laven. Hoe kun je die werken vandaag in de Kerk concreet beleven? Dom André De Witte, priester van ons bisdom en bisschop van ons zusterbisdom Ruy Barbosa in Brazilië, is goed geplaatst om die vraag te beantwoorden. Met de 'landpastoraal' ijvert hij – vanuit het evangelie – al veertig jaar lang voor voedsel en water voor arme boeren.

Onlangs werd bisschop De Witte vice-president van de commissie voor 'landpastoraal' van de Braziliaanse bisschoppenconferentie. Bij zijn recente bezoek aan ons land, praatten we met hem.

Kunt u het begrip 'landpastoraal' even toelichten?

"De commissie voor landpastoraal van

de Braziliaanse bisschoppen bestaat veertig jaar, ongeveer dus sinds ik als missionaris in Brazilië aankwam. Naast het gewone pastorale werk, ben ik altijd ook daarmee bezig geweest. Het is een soort katholieke actie op het platteland, vooral in het droge noordoosten. De landpastoraal ijvert voor een menswaardig leven voor landloze en arme boerenfamilies."

Wat houdt dat concreet in?

"In een eerste fase hielpen we vooral bij het organiseren van boerensyndicaten. Dat was de strijd 'voor' de grond, zodat boeren een stuk land kregen om te bewerken. Daarna kwam de strijd 'op' de grond: opdat de boeren ook de middelen kregen om aan een landbouw te doen die in hun onderhoud kon voorzien. In een

tweede fase zorgden we voor beroepsvorming via familiale landbouwscholen, een systeem van veertien dagen internaat en veertien dagen thuiswerk, gericht op de concrete praktijk en het doorgeven van de kennis ter plekke. In een derde fase, toen we merkten dat onze boeren moeilijk aan kredieten geraakten, richtten we ook een landbouwcoöperatieve op. Die zorgde voor de samenaankoop van materiaal, graan en meststoffen en lag aan de basis van een verwerkingsbedrijf. De prijzen voor de producent stegen en door de productie van kwaliteitsmeel creëerden we bijkomende winst.”

U hebt in uw bisdom ook veel gedaan voor het kindweldzijn. Ook daar speelt de voedingsproblematiek, niet?

“Kindersterfte door onaangepaste en onevenwichtige voeding vormde in onze streek traditioneel een groot probleem. Met onze ‘opvoedingspastoraal’ richten we ons tot zwangere vrouwen en moeders met kinderen tot zes jaar en doen we aan sensibilisering voor een evenwichtige voeding via de promotie van een basisrantsoen. Door die campagnes, maar ook door de verbeterde levensstandaard van de armsten in Brazilië, zijn kindersterfte en ondervoeding momenteel een minder groot probleem.”

In het droge noordoosten van Brazilië, waar uw bisdom zich bevindt, is er een groot watertekort. Dat brengt ons bij het tweede werk van barmhartigheid...

“Er heerst in het hele noordoosten van Brazilië inderdaad een ernstig waterprobleem. In technische termen spreken we van ‘semi-aride’ gebied. Door de onregelmatige regenval en vooral door de zeer snelle verdamping zijn de mogelijkheden om te planten en te oogsten beperkt. Met de landpastoraal hebben we geprobeerd daar op ver-

© IJD, foto Selina De Maeyer

schillende manieren op in te grijpen. Allereerst door aangepaste teelten: door het stimuleren van de geiten- in plaats van de runderteelt bijvoorbeeld. Geitenteelt heeft zeven keer minder water nodig. Grasaanplanting, bestemd voor koeien, lijdt onder de droogte, terwijl de inheemse struiken, waarmee de geiten zich voederen, wel floreren op onze grond.”

Doet u ook iets aan de watervoorziening zelf?

“Absoluut. Er zijn – trouwens vrij goed voorspelbare – droogteperiodes in onze streek. We hebben net een van de ergste achter de rug die onze streek ooit gekend heeft en de schade bleef al bij al beperkt. In de jaren tachtig maakte de streek een analoge grote droogte mee en toen sprak men van een genocide omdat de overheid veronachtzaamd had ernstig in te grijpen. Toen ik bisschop werd in 1994 hebben we met twee bisdommen een campagne gelanceerd met als inzet ‘water voor iedereen’. We begonnen eigen kleine projecten voor wateropvang. We bouwden bijvoorbeeld regenputten die water van het dak opvangen, ten behoeve van de arme landbouwgezinnen. Mede dankzij steun van het bisdom Gent en van Oostenrijkse vrienden, beschikken nu vele duizenden landbouwgezinnen tijdens de droge

maanden over water om te drinken en te koken.”

© IJD, foto Koen Van den Bossche

Ook in de waterproblematiek beperkt de barmhartigheid van de Kerk zich niet tot het geven van materiële steun.

U doet ook aan organisatie en sensibilisering.

“Ook dat blijft belangrijk om echt resultaat te boeken. We nemen ook deel aan de strijd voor degelijke publieke dienstverlening. Zo hebben we actief mee geijverd voor de oprichting van ASA, een overkoepelende organisatie van duizend instanties in het noordoosten. De organisatie heeft een project van de overheid afgedwongen met als motto ‘een miljoen regenputten voor het noordoosten’. Dat gaat van particuliere regenputten voor gezinnen

© IJD, foto Joke Vermeire

© IJD, foto Joke Vermeire

– waarvan er momenteel al 600.000 zijn gebouwd – tot grotere opvangbekkens die het regenwater op de grond verzamelen zodat er ook tijdens de droogte kan geplant en geoogst worden. Ten slotte worden ook grote spaarbekkens van 500.000 liter gebouwd die een hele streek van water voorzien.”

Syndicaal werk, landbouwkundig advies, sensibilisering van jonge moeders, strijd tegen het klimaat...

Bij ons in het Westen is dat werk voor grote sociale organisaties en voor de overheid. Voor u is dat corebusiness van de pastoraal.

Klopt dat?

“Jazeker. Al toen ik veertig jaar geleden in Brazilië aankwam, beschouwde de Kerk evangeliseren als ‘stappen met twee benen’. Het eerste been is de opbouw van het Godsvolk via catechese, liturgie en sacramenten. Het tweede is de deelname aan de uitbouw van een rechtvaardige, solidaire samenleving in dienst van het leven, op weg naar het definitieve Rijk. Zoals Johannes het in

zijn 10de hoofdstuk verwoordt: ‘Opdat allen leven bezitten, en wel in overvloed.’ Twee gevaren bedreigen vandaag dat essentiële sociale luik van ons Kerk-zijn – ook in Brazilië. Allereerst het risico dat de inzet voor de naaste alleen door een gespecialiseerde deelgroep wordt behartigd, terwijl het een zaak is van het hele Godsvolk. En ten tweede een louter spiritualistische geloofsbeleving die blind blijft voor sociale gerechtigheid. Leerling zijn van Jezus is zeker vieren en bidden, maar het betekent ook concreet engagement. Het jaar van de barmhartigheid dat paus Franciscus uitriep, biedt een kans om ook dat weer scherper te zien.”

De foto op de voorpagina van Kerkplein is een foto van een jongere die Dom André De Witte innig bedankt voor de grote gastvrijheid die 150 Vlaamse jongeren mochten ervaren in de zomer van 2013 tijdens het voorprogramma van de Wereldjongerendagen in Rio. Ze verbleven toen een week bij gastgezinnen in het bisdom Ruy Barbosa.

© IJD, foto Selina De Maeyer